

MINISTERUL SĂNĂȚII AL REPUBLICII MOLDOVA
UNIVERSITATEA DE STAT DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE
NICOLAE TESTEMIȚANU

FIZIOPATOLOGIE MEDICALĂ

FIZIOPATOLOGIE
MEDICALĂ

616-09:

F62

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII AL REPUBLICII MOLDOVA
UNIVERSITATEA DE STAT DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE
NICOLAE TESTEMIȚANU

FIZIOPATOLOGIE MEDICALĂ

Vol.I

NOZOLOGIA GENERALĂ
PROCESE PATOLOGICE TIPICE

Curs teoretic

Sub redacția profesorului universitar *Vasile Lutan*

627361

bi

Chișinău
Centrul Editorial-Poligrafic *Medicina*
2002

CZU 616-092 (075.8)

F 62

Aprobat de Consiliul metodic central
al USMF *Nicolae Testemițanu* cu nr.5 din 6.03.02

Autori: *Vasile Lutan, Tatiana Zorkin, Eleonora Borș, Valeriu Gafencu, Stela Todiraș, Anatol Vișnevschi, Oleg Galbur, Corneliu Hangan*

Recenzenți: *Alexandru Robu, profesor universitar*
Victor Vovc, profesor universitar

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Lutan, Vasile.

Fiziopatologie medicală. Nozologia generală. Procese patologice
tipice: Curs teoretic / Vasile Lutan. – Ch.: Centrul Ed.-Poligr. "Nicolae
Testemițanu" al USMF, 2002. – 508 p.

Bibliogr. – p. 507

ISBN 9975-945-97-X

616-092 (075.8)

În cursul teoretic este expusă caracteristica generală a fiziopatologiei (definiția, sarcinile, obiectul și metodele de studiu), etiologia, patogenia, nozologia și sanogeneză generală, caracteristica proceselor patologice tipice celulare, tisulare, în organ și integrale (cauzele, patogenia, manifestările și consecințele) și interrelațiile dintre procesele patologice la diferit nivel de organizare ierarhică a organismului.

Redactor coordonator: *Lidia Ciobanu*

Redactor: *Lidia Căssa*

Corector: *Aurelia Stratan*

Machetare computerizată: *Tatiana Pendus*

ISBN 9975-945-97-X

© C.E.P. *Medicina*, 2002

© V.Lutan ș.a., 2002

CUPRINS

PREFAȚĂ	8
NOZOLOGIA GENERALĂ	
1. Caracteristica generală a fiziopatologiei – prof. univ. V.Lutan	10
1.1. Definiția fiziopatologiei ca știință și disciplină didactică	10
1.2. Structura și părțile componente ale fiziopatologiei	12
1.3. Sarcinile fiziopatologiei	14
1.4. Obiectul și metodele de studiu. Metoda experimentului fiziopatologic	14
1.5. Locul și importanța fiziopatologiei în procesul de instruire a medicilor	16
2. Etiologia generală – prof. univ. V.Lutan	18
2.1. Caracteristica cauzelor bolii	18
2.2. Caracteristica condițiilor apariției bolii	22
3. Patogenia generală – prof. univ. V.Lutan	24
3.1. Rolul factorului etiologic în procesul apariției și evoluției bolii. Leziunea ca substrat material al bolii	25
3.2. Rolul factorilor patogenetici în evoluția bolii. Interrelațiile de cauză și efect în evoluția bolii. Veriga principală a patogeniei. Cercul vicios	34
3.3. Rolul reactivității organismului în apariția și evoluția bolii	37
4. Nozologia generală – prof. univ. V.Lutan	46
4.1. Noțiuni de sănătate și boală	46
4.2. Clasificarea bolilor	49
4.3. Perioadele evoluției bolii	50

4.4. Structura bolii	54
5. Sanogeneza generală – prof. univ. V.Lutan	57

PROCESE PATOLOGICE TIPICE

Procese patologice tipice celulare

6. Leziuni celulare – prof. univ. V.Lutan, conf. A. Vişnevschi .	62
6.1. Leziunile membranei celulare	65
6.2. Leziunile nucleului celular	85
6.3. Leziunile reticulului endoplasmatic	87
6.4. Leziunile mitocondriilor	88
6.5. Leziunile lizozomilor	91
6.6. Consecințele și manifestările generale ale leziunilor celulare	92
6.6.1. Enzimemia	93
6.6.2. Hiperkaliemia	95
6.6.3. Reacția fazei acute	95
6.6.4. Febra – conf. T.Zorkin	98
6.6.5. Stresul – conf. V.Gafencu	112
7. Distrofia celulară – prof.univ. V.Lutan	121
8. Apoptoza – prof.univ. V.Lutan	131
9. Necroza – prof.univ. V.Lutan	134

PROCESE PATOLOGICE TIPICE TISULARE

prof. univ. V.Lutan

10. Dediferențierea celulară	143
11. Dereglările procesului regenerativ	147
12. Hiperplazia. Hipertrofia	151
13. Atrofia	153
14. Sclerozarea	156

PROCESE PATOLOGICE TIPICE ÎN ORGANE

15. Inflamația – prof.univ. V.Lutan	162
15.1. Caracteristica generală	162
15.2. Etiologia inflamației	164
15.3. Patogenia inflamației	165
15.3.1. Alterația în procesul inflamator. Alterația primară. Alterația secundară	166

15.3.2. Mediatorii inflamației	172
15.3.3. Reacțiile vasculare în focarul inflamator	183
15.3.4. Exsudația în focarul inflamator	188
15.3.5. Emigrarea leucocitelor în focarul inflamator. Fagocitoza	190
15.4. Proliferarea și regenerarea în focarul inflamator	195
15.5. Interrelațiile dintre procesul inflamator și reactivitatea organismului	197
15.6. Modificările generale din organism în inflamație. Semnificația biologică a reacției inflamatorii	200
16. Procese patologice alergice – prof. univ. V.Lutan	201
16.1. Caracteristica generală a reacțiilor alergice	201
16.2. Etiologia alergiei. Caracteristica alergenelor	202
16.3. Patogenia reacțiilor alergice	204
16.3.1. Reacții alergice tip I	210
16.3.2. Reacții alergice tip II	218
16.3.3. Reacții alergice tip III	222
16.3.4. Reacții alergice tip V	229
16.3.5. Reacții alergice tip IV	230
16.4. Hipersensibilitate nespecifică	235
16.5. Reacții autoalergice	235
17. Dereglările circulației sanguine regionale – dr. O.Galbur	243
17.1. Hiperemia arterială	247
17.2. Hiperemia venoasă	255
17.3. Ischemia	260
17.4. Embolia	266
17.5. Staza sanguină	272
17.6. Tulburările reologiei sângelui	277
18. Dereglările schimbului capilaro-interstițial, limfogenezei și limfodinamicii – conf.T.Zorkin, conf. V.Gafencu	282
18.1. Reglarea schimbului capilaro-interstițial	282
18.2. Reglarea limfogenezei și limfodinamicii	284
18.3. Dereglările schimbului capilaro-interstițial	286
18.3.1. Edemele	286

18.4. Dereglările limfodinamicii	304
PROCESE PATOLOGICE TIPICE INTEGRALE	
19. Dishomeostaziile metabolice – prof. univ. V.Lutan	307
19.1. Dishomeostaziile glucidice	309
19.1.1. Etiologia generală a dishomeostaziilor glu- cidice	309
19.1.2. Hipoglicemia	315
19.1.3. Hiperglicemia	321
19.1.4. Hipercetonemia	324
19.1.5. Galactozemia	327
19.1.6. Consecințele dishomeostaziilor glucidice ...	328
19.2. Dishomeostaziile lipidice	329
19.2.1. Etiologia generală a dishomeostaziilor lipi- dice	329
19.2.2. Hiperlipidemia	333
19.2.3. Hipercolesterolemia	340
19.2.4. Dereglările metabolismului lipidic în orga- ne	345
19.3. Dishomeostaziile proteice	351
19.3.1. Etiologia generală a dismetabolismelor proteice	351
19.3.2. Dishomeostaziile proteice	356
19.4. Inaniția – <i>conf. V.Gafencu</i>	359
20. Dishomeostaziile electrolitice – conf. T.Zorkin, conf. V.Gafencu	368
20.1. Dishomeostazia sodiului	368
20.2. Dishomeostazia potasiului	377
20.3. Dishomeostazia calciului	382
20.4. Dishomeostazia magneziului	389
20.5. Dishomeostazia fosfaților	391
20.6. Dishomeostazia clorului	394
21. Dishomeostaziile hidrice – conf. T.Zorkin	394
21.1. Modificările volumului lichidului intracelular și extracelular	399
21.1.1. Hiperhidratarea	399

21.1.2. Deshidratarea	403
22. Dishomeostaziile acido-bazice – conf. T.Zorkin	410
22.1. Acidozele	416
22.2. Alcalozele	420
23. Dizoxiile generale – conf. S.Todiraș, conf. A.Vișnevschi ..	423
23.1. Hipoxia generală	425
23.2. Hiperoxia generală	439
24. Dishomeostaziile hormonale – prof.univ. V.Lutan	446
24.1. Hipo- și hipercorticosteroidismul	446
24.2. Hipo- și hipertirodismul	452
24.3. Hipo- și hiperparatiroidismul	455
25. Insuficiența organelor vitale – prof. univ. V.Lutan, <i>conf.E.Borș, conf. S.Todiraș</i>	455
25.1. Insuficiența circulatorie	456
25.2. Insuficiența respiratorie	457
25.3. Insuficiența hepatică	458
25.4. Insuficiența renală	463
25.5. Dereglările activității nervoase. Coma	467
26. Dishomeostaziile termice – dr. O.Galbur	473
27. Șocul – prof. univ. V.Lutan	480
27.1. Stările terminale	492
27.2. Moartea biologică	502
27.3. Principiile patogenice de resuscitare	503
28. Moartea organismului – dr. C.Hangan	489

PREFAȚĂ

Cursul teoretic corespunde conceptului colectivului catedrei Fiziopatologie și fiziopatologie clinică a Universității de Stat de Medicină și Farmacie “Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova despre predarea fiziopatologiei studenților facultăților de medicină generală, stomatologie și farmacie.

Concomitent cu dezvoltarea și perfecționarea metodologiei instruirii medicilor au evoluționat și metodele de predare a disciplinelor preclinice, inclusiv a fiziopatologiei. Pe parcursul mai multor ani continuă procesul de căutare atât a formelor de instruire, cât și a conținutului fiziopatologiei. Rezultatul acestor căutări au fost tentativele eșuate de contestare a fiziopatologiei ca disciplină didactică, aceasta fiind asimilată de patologia generală, disciplinele clinice. La fel de incorectă și fără perspectivă este tentativa fiziopatologiei de a se expanda în disciplinele clinice cu expunere detaliată și cu amănunte clinice a entităților nozologice. Se pare că în definiția fiziopatologiei are loc confundarea a două noțiuni – fiziopatologia ca *disciplină didactică* preclinică în procesul de pregătire a medicilor și fiziopatologia ca *știință fundamentală biologică și medicală*. Rolul firesc al fiziopatologiei ca disciplină didactică preclinică urmează din definiția formulată inițial și actuală până în prezent – studierea legăturilor generale ale originii, apariției, dezvoltării și rezoluției *proceselor patologice*. Anume procesul patologic localizat la diferite niveluri de organizare ale organismului – molecular, celular, tisular, de organ și integral – este în centrul atenției fiziopatologiei. Urmând acest scop fiziopatologia înzestreaază studentul-

medic cu *alfabetul patologiei* – totalitatea de procese patologice elementare, a căror combinație formează bolile – entitățile nozologice. Deși fiziopatologia ca știință medicală fundamentală studiază etiologia și patogenia bolilor, elaborează principiile de profilaxie și terapie etiotropă și patogenetică a bolilor, sarcina ei în calitate de disciplină didactică nu constă în expunerea realizărilor fundamentale în domeniul medicinei clinice, ci în înzestrarea studenților cu cunoștințe moderne referitoare la procesele patologice elementare ca părți constituente ale bolilor, care vor fi studiate în cadrul disciplinelor clinice.

Spre deosebire de *Fiziopatologia fundamentală*, actualul curs teoretic este denumit *Fiziopatologia medicală*, ceea ce accentuează caracterul didactic, aplicativ al materialului, iar volumul informațiilor expuse corespunde nivelului de informare al studentului anului trei și cunoștințelor necesare pentru activitatea practică a medicului.

Volumul actual cuprinde doar *fiziopatologia teoretică* (etiologia, patogenia, nozologia și sanogeneza generală) și *fiziopatologia generală* (procesе patologice tipice). Expunerea totalității de procese patologice tipice urmează logica naturală a acestora cu evoluție de la celulă la nivelul integral al organismului.

În cursul teoretic nu au fost incluse date istorice, biografii celebre, analiza comparativă a concepțiilor științifice, ci doar informații confirmate și concepții viabile.

Autorii nutresc speranța că prezenta lucrare va fi utilă în primul rând pentru studenții facultăților de medicină, stomatologie și farmacie, dar va suscita și interesul medicilor. Ei vor fi de asemenea receptivi și recunoscători pentru toate obiecțiile constructive și opiniile studenților și specialiștilor.

NOZOLOGIA GENERALĂ

1. Caracteristica generală a fiziopatologiei

- 1.1. Definiția fiziopatologiei ca știință și disciplină didactică
- 1.2. Structura și părțile componente ale fiziopatologiei
- 1.3. Sarcinile fiziopatologiei
- 1.4. Obiectul și metodele de studiu. Metoda experimentului fiziopatologic
- 1.5. Locul și importanța fiziopatologiei în procesul de instruire a medicilor

Fiziologia patologică (fiziopatologia) este o știință medicală fundamentală și disciplină preclinică studiată în cadrul instruirii medicilor. Fiziopatologia derivă de la o știință mai generală și cronologic primordială – patologia.

Patologia (din grecește: *pathos* – suferință; *logos* – știință) e știința, care studiază legăturile generale ale originii, apariției, evoluției și sfârșitului proceselor morbide și complexul modificărilor biochimice, morfologice și funcționale la nivel molecular, celular, de organ, sistem și organism. Patologia este o știință integrativă, care întrunește mai multe discipline concrete: patobiochimia, morfopatologia, fiziopatologia, genetica, microbiologia, disciplinele clinice.

Patologia constă din următoarele compartimente: patologia teoretică, patologia generală, patologia specială și patologia clinică.

Patologia teoretică – compartiment al patologiei, care studiază în aspect filozofic, biologic și social legitățile generale ale originii, apariției, evoluției și sfârșitului bolii și determină esența acesteia. Or, patologia teoretică studiază boala ca o categorie filozofică, biologică și socială.

Patologia generală – compartiment al patologiei, disciplină sintetică, care studiază legitățile generale ale originii, apariției, evoluției și sfârșitului proceselor patologice tipice indiferent de cauza acestora, particularitățile de specie și individuale ale organismului (sex, vârstă, constituție ș.a.), localizarea în organe. Patologia generală studiază de asemenea complexul de modificări biochimice, morfologice și funcționale în cadrul proceselor patologice tipice. Convențional patologia generală poate fi divizată în patobiochimia generală, morfopatologia generală și fiziopatologia generală.

Patologia specială – compartiment al patologiei, disciplină sintetică, care studiază legile generale ale originii, apariției, evoluției și sfârșitului proceselor patologice tipice localizate în fiecare sistem al organismului și modificările biochimice, morfologice și funcționale specifice pentru aceste procese. Convențional patologia specială poate fi divizată în patobiochimia specială, morfopatologia specială și fiziopatologia specială.

Patologia clinică – compartiment al patologiei, disciplină sintetică, care studiază complexul de procese patologice din organe și sisteme caracteristice pentru fiecare boală (entitate nozologică) și complexul de manifestări clinice ale diferitelor boli.

Or, patobiochimia, morfopatologia și fiziopatologia sunt părți componente ale patologiei, sunt simetrice patologiei și repetă structura acesteia, vizând însă respectiv studierea aspectelor biochimice, morfologice sau funcționale ale proceselor patologice și entităților nozologice.

Denumirea disciplinei fiziologia patologică este formată din substantivul *fiziologie* și adjectivul *patologică*.

Fiziologia este disciplina teoretică, care studiază activitatea vitală a organismului sănătos – funcționarea celulelor, țesuturilor, organelor, sistemelor și a întregului organism sănătos.

Fiziologia patologică (fiziopatologia) sau patologia funcțională studiază activitatea vitală a organismului bolnav – funcționarea celulelor, țesuturilor, organelor, sistemelor și a întregului organism bolnav.

Or, de rând cu celelalte discipline citate mai sus, fiziopatologia este o parte componentă a patologiei, care studiază procesele patologice și bolile în aspect funcțional.

1.2. Structura și părțile componente ale fiziopatologiei

Deoarece fiziopatologia este parte componentă a patologiei, ea repetă structura acesteia. Astfel, structura și părțile componente ale fiziopatologiei corespund simetric structurii patologiei. Fiziopatologia constă din *fiziopatologia teoretică* – nozologia generală, *fiziopatologia generală* sau procesele patologice tipice, *fiziopatologia specială* sau fiziopatologia sistemelor organismului bolnav și *fiziopatologia clinică* sau *fiziopatologia organismului bolnav*.

Nozologia generală (din grecește: *noz* – suferință; *logos* – știință) studiază legile generale ale originii bolii (*etiologia* generală), evoluției bolii (*patogenia* generală), sfârșitului bolii (*sangenogeneza*, *tanatogeneza*), structura bolii (nozologia propriu-zisă). La fel ca și patologia teoretică, acest compartiment este explorat de fiziopatologie în cooperare cu alte științe (filozofia, biologia, sociologia).

Fiziopatologia generală studiază legile generale ale originii, apariției, evoluției și rezoluției *proceselor patologice tipice*, care

au proprietăți comune indiferent de cauza provocatoare, specia biologică, localizarea procesului în diferite organe. Fiziopatologia generală studiază de asemenea modificările funcționale la nivel subcelular, celular, tisular, de organ în procesele patologice tipice. În funcție de nivelul localizării deosebim procese patologice tipice celulare, procese patologice tipice în țesuturi și organe, procese patologice tipice integrale. Procesele patologice tipice reprezintă “alfabetul” patologiei, iar combinația acestora și particularitățile lor în funcție de cauza provocatoare, proprietățile specifice biologice și individuale ale organismului, localizarea în diferite organe determină caracterul unic irepetabil al fiecărui caz de boală. În calitate de procese patologice tipice celulare evoluează leziunile celulare, distrofiile celulare, necroza celulară. Evoluția proceselor patologice celulare conduce la procese patologice tisulare – dediferențierea, atrofia, hipertrofia și hiperplazia. Din procesele patologice în organe fac parte dereglările circulației sanguine regionale, inflamația, procesele alergice, dereglările metabolismului capilaro-interstițial. Procesele patologice integrale se manifestă prin dishomeostazii (metabolice, hidrice, electrolitice, acido-bazice), dizoxii, insuficiența organelor vitale, moartea organismului. De menționat că și procesele patologice tipice sunt explorate de fiziopatologie în cooperare cu alte discipline medico-biologice – morfopatologia, patobiochimia, genetica, microbiologia etc.

Fiziopatologia specială studiază particularitățile apariției, evoluției și sfârșitul proceselor patologice tipice cu localizare concretă în diferite organe și sisteme ale organismului și manifestările funcționale la nivel subcelular, celular, tisular, de organ și de sisteme. Acest compartiment studiază procesele patologice tipice în sistemul nervos central, endocrin, cardiovascular, respirator, digestiv, excretor, reproductiv în cooperare cu morfopatologia, biochimia.

Fiziopatologia clinică studiază modificările funcționale la nivel subcelular, celular, tisular, de organ și sisteme în diferite *entități nozologice* (boli). Integrarea modificărilor funcționale cu cele morfologice și biochimice va constitui tabloul integral al bolii.

1.3. Sarcinile fiziopatologiei

Sarcinile fiziopatologiei sunt următoarele: studierea legilor generale ale originii, apariției, evoluției și rezoluției bolii ca categorie filozofică (*nozologia generală*); studierea legilor generale ale originii, apariției, evoluției și rezoluției proceselor patologice tipice (*fiziopatologia generală*); studierea particularităților apariției, evoluției, manifestărilor funcționale și sfârșitului proceselor patologice tipice cu localizare concretă în diferite organe și sisteme ale organismului (*fiziopatologia specială*); studierea modificărilor funcționale la nivel subcelular, celular, tisular, de organ, sistem și în organismul integru pe parcursul bolilor concrete (*fiziopatologia clinică*).

1.4. Obiectul și metodele de studiu. Metoda experimentului fiziopatologic

Obiectul general de studiu al tuturor disciplinelor ce constituie patologia, inclusiv și al fiziopatologiei, este organismul bolnav. Cronologic, din momentul instituirii ca disciplină experimentală, obiectul primordial de studiu al fiziopatologiei au fost animalele de laborator. Studiile efectuate pe animalele de laborator au furnizat informații esențiale despre procesele patologice și bolile experimentale, care, fiind extrapolate și ajustate la organismul uman, au constituit baza teoretică a patologiei și terapiei experimentale. Actualmente, concomitent cu implementarea în practică a metodelor neinvazive de investigații, în focarul cerce-

tărilor tot mai frecvent se află omul bolnav. Or, se poate afirma că obiectul de studii al fiziopatologiei moderne sunt atât animalele de laborator cu procese patologice reproduse experimental, cât și omul îmbolnăvit spontan.

Întru realizarea sarcinilor anunțate principala metodă de cercetare a fiziopatologiei a fost și continuă să rămână metoda *experimentului fiziopatologic*. Esența experimentului fiziopatologic constă în reproducerea, modelarea bolilor omului la animalele de laborator. Actualmente experiențele fiziopatologice se efectuează și pe organe izolate (cord, stomac, mușchi), culturi celulare, celule izolate (celule nervoase, musculare, endocrine), organite celulare (mitocondrii, lizozomi). Efectuat în condiții acute sau cronice cu utilizarea metodelor suplimentare (biochimice, fiziologice, histologice, microbiologice, hematologice, imunologice, clinice) experimentul permite obținerea informațiilor complexe despre modificările patologice începând cu nivelul molecular și terminând cu nivelul organismului integru.

Experimentul fiziopatologic parcurge câteva etape. Prima etapă este cea preliminară, de pregătire, în care experimentatorul definește experimentul preconizat, stipulează scopurile și sarcinile experimentului, formulează întrebările, la care urmează să obțină răspuns. Etapa a doua include alegerea modelului adecvat al procesului patologic sau al bolii, care corespunde maxim procesului natural întâlnit la om. De asemenea la această etapă are loc selectarea metodelor de cercetări în conformitate cu scopul și sarcinile experimentului. În etapa a treia se formulează algoritmul experimentului, se determină succesiunea intervențiilor asupra obiectului, indicii funcționali, care urmează a fi înregistrați. În etapa a patra se efectuează prelucrarea informațiilor obținute în experiment – descifrarea masivului de date și transformarea acestora în unități acceptate, biometria, care permite sesizarea veridicității modificărilor înregistrate, analiza corelațională, care

dezvăluie dinamica procesului, interpretarea informațiilor obținute, formularea concluziilor. Cu această etapă se finalizează experimentul fiziopatologic. Ulterior urmează a fi realizată cea mai importantă sarcină, și anume extrapolarea datelor obținute pe animale de laborator în modelul artificial al bolii asupra omului bolnav de o maladie spontană naturală. Această extrapolare necesită evidența particularităților biologice ale omului și animalului de laborator utilizat în experiment, coerența modelului bolii cu prototipul natural al ei, informativitatea și veridicitatea indicilor studiați etc. Doar un studiu minuțios și îndelungat poate confirma sau contesta identitatea procesului patologic natural și a celui artificial, ceea ce va și determina valoarea rezultatelor obținute în experiment.

Dotarea medicinei clinice cu metode neinvazive, care permit studierea profundă a proceselor vitale la diferite niveluri de organizare a organismului uman bolnav, constituie un arsenal viguros în studierea proceselor patologice nemijlocit la om și accelerează validarea datelor experimentale în medicina practică.

1.5. Locul și importanța fiziopatologiei în procesul de instruire a medicilor

Fiziopatologia în calitate de disciplină preclinică în procesul instruirii medicilor este în relații strânse cu alte discipline. Unele dintre acestea precedă fiziopatologiei, pregătind premisele teoretice pentru studierea proceselor patologice și a bolilor (histologia, biochimia, genetica, fiziologia, microbiologia ș.a.). Alte discipline sunt studiate concomitent cu fiziopatologia, integrându-se și formând patologia (de ex., morfopatologia). A treia categorie de discipline sunt cele clinice, care succedă fiziopatologia (boli interne, chirurgicale, infecțioase ș.a.). Astfel, fiziopatologia este o disciplină preclinică, care formează la viitorii medici viziunea științifică referitor la esența bolii, definește procesele pato-

logice tipice, care constituie elementele de bază ale bolilor ("alfabetul" patologiei medicale), formează elemente de rațiune clinică și-i pregătește pentru asimilarea disciplinelor clinice.

Înceind studierea fiziopatologiei, studentul trebuie să cunoască informațiile general-biologice și filozofice referitor la esența bolii drept categorie filozofică, biologică și socială, aceasta constituind conceptul general filozofic al medicului: să cunoască legitățile generale ale originii, apariției, evoluției, rezoluției și manifestările funcționale ale celor mai răspândite procese patologice tipice ("alfabetul" patologiei clinice); să cunoască mecanismele patogenetice și sanogenetice principale și modificările funcționale la nivel celular, de organ, sistem și al organismului integru în cele mai răspândite boli (fiziopatologia clinică). Fiziopatologia formează modul dialectic de gândire clinică și dotează studentul cu unele dexterități practice. La finele studierii fiziopatologiei studentul trebuie să poată organiza efectuarea experimentului fiziopatologic, să interpreteze analitic și sintetic rezultatele investigațiilor paraclinice și de laborator (hemograme, analize de urină, suc gastric și duodenal, electrocardiograme, spirograme ș.a.). Realizarea acestor sarcini asigură însușirea succesivă a disciplinelor clinice ulterioare și formarea conceptului profesional-științific al medicului.

627361

